

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hyvinvointialueiden rahoitus – mallin sisältö ja tunnistetut haasteet

PARLAMENTAARINEN HYVINVOINTIALUEIDEN TULEVAISUUSTYÖ

12.5.2026

TANJA RANTANEN, FINANSSINEUVOS, YKSIKÖN PÄÄLLIKKÖ

ANTTI VÄISÄNEN, JOHTAVA ERITYISASIAANTUNTIJA

VM / HYVINVOINTIALUEOSASTO

Sisältöä

- Hyvinvointialueiden rahoitusmallin kuvausta (3-20)
- Tarvemallin tarkastelua (21-24)
- Hyte-kerroin osana rahoitusta (25-30)
- Pelastustoimen rahoituksesta (31-33)
- Kannustavuudesta (34-36)
- Rahoituslain muutokset hallituskaudella (37-38)
- Johtopäätöksiä (39-41)
- (Taustadioja muokattu 11.5)

Hyvinvointialueiden rahoitusmallin kuvausta

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame from the bottom and sides towards the center, creating a sense of movement and depth. The lines vary in curvature and direction, some appearing as gentle arcs while others are more pronounced curves.

Hyvinvointialueiden rahoitus

- **Hyvinvointialueiden valtion rahoitus on yleiskatteellista**
 - Hyvinvointialueelle maksetaan rahoituslain kriteerein määräytyvä rahoitus, jonka käytöstä aluevaltuusto päättää
 - Valtion rahoitusta ei ole korvamerkitty tiettyyn tehtävään – ei edes esimerkiksi määrittelemällä, missä suhteessa sitä tulee käyttää sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtäviin.
 - Valtion rahoitusta voi kuitenkin käyttää vain lakisääteisten tehtävien järjestämiseen.
- **Hyvinvointialueiden valtion rahoitus on laskennallista**
 - Yksittäisen hyvinvointialueen saama rahoitus ei perustu sen palveluiden järjestämisestä aiheutuneisiin kustannuksiin
- **Hyvinvointialueilla ei ole verotusoikeutta**

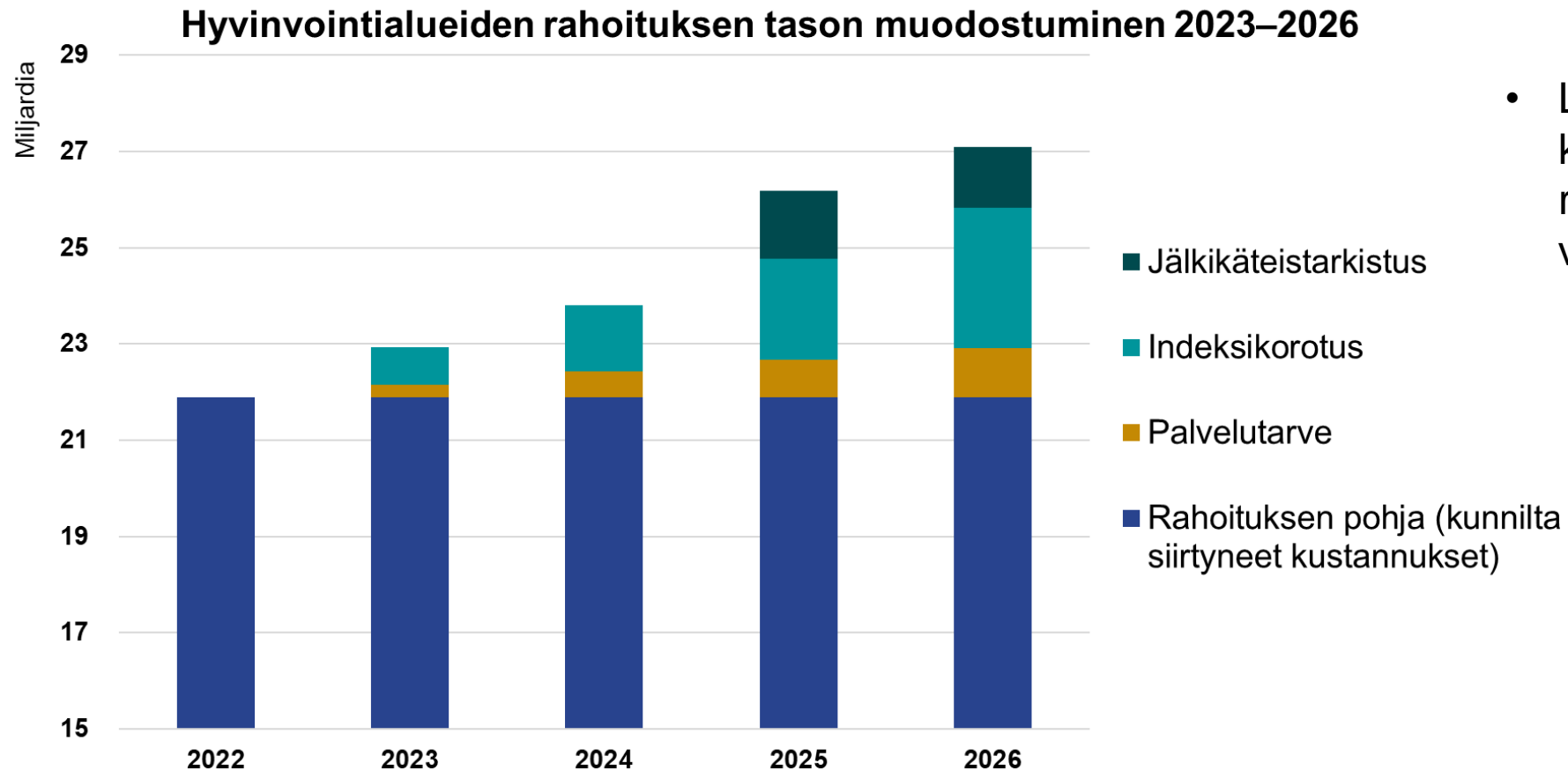
Hyvinvointialueiden rahoituksen rakenne

- Yleiskatteellinen rahoitus koostuu **laskennallisesta rahoituksesta ja siirtymätasauksista**
 - Laskennallinen rahoitus koostuu **laskennallisesta sosiaali- ja terveydenhuollon (sote) rahoituksesta** sekä **laskennallisesta pelastustoimen (pela) rahoituksesta**
- Hyvinvointialueella on myös oikeus periä asiakas- ja käyttömaksuja järjestämiensä palvelujen käytöstä sekä päättää maksutulojen käytöstä
- Lisäksi hyvinvointialueille voidaan myöntää valtion avustuksia tai muuta erillisrahoitusta

Rahoituksen vuosittainen määräytyminen koko maan tasolla

- Valtion rahoituksen lähtökohtana on **edellisen vuoden laskennallinen rahoitus**
 - Rahoituksessa otetaan huomioon koko maan tasolla etukäteen seuraavat tekijät:
 - **Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen arvioitu kasvu**
 - **Kustannustason muutos (hyvinvointialueindeksi)**
 - **Hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien muutos**
 - Lisäksi rahoituksessa huomioidaan **jälkikäteistarkistus**
 - Maksetun laskennallisen rahoituksen ja toteutuneiden kustannusten erotus
 - Tarkistus tehdään **kahden vuoden viiveellä** tilinpäätöstietojen perusteella
- Näin muodostuu **valtion rahoituksen kokonaismäärä**, joka maksetaan hyvinvointialueille kullekin talousarviovuodelle (kuukausittaisina maksuerinä)

Hyvinvointialueiden rahoituksen määräytyminen koko maan tasolla

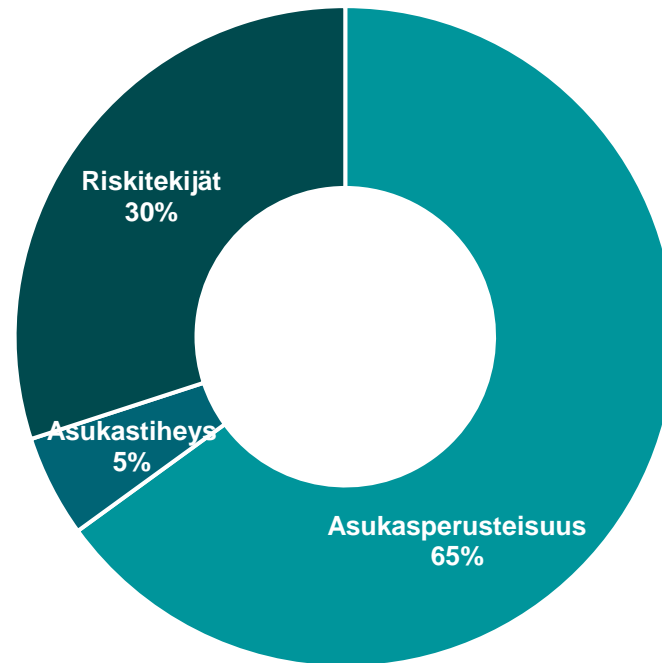
- Lisäksi tehtävämuutokset korottavat tai laskevat rahoituksen tasoa vuosittain

Hyvinvointialueiden rahoitus vuonna 2026

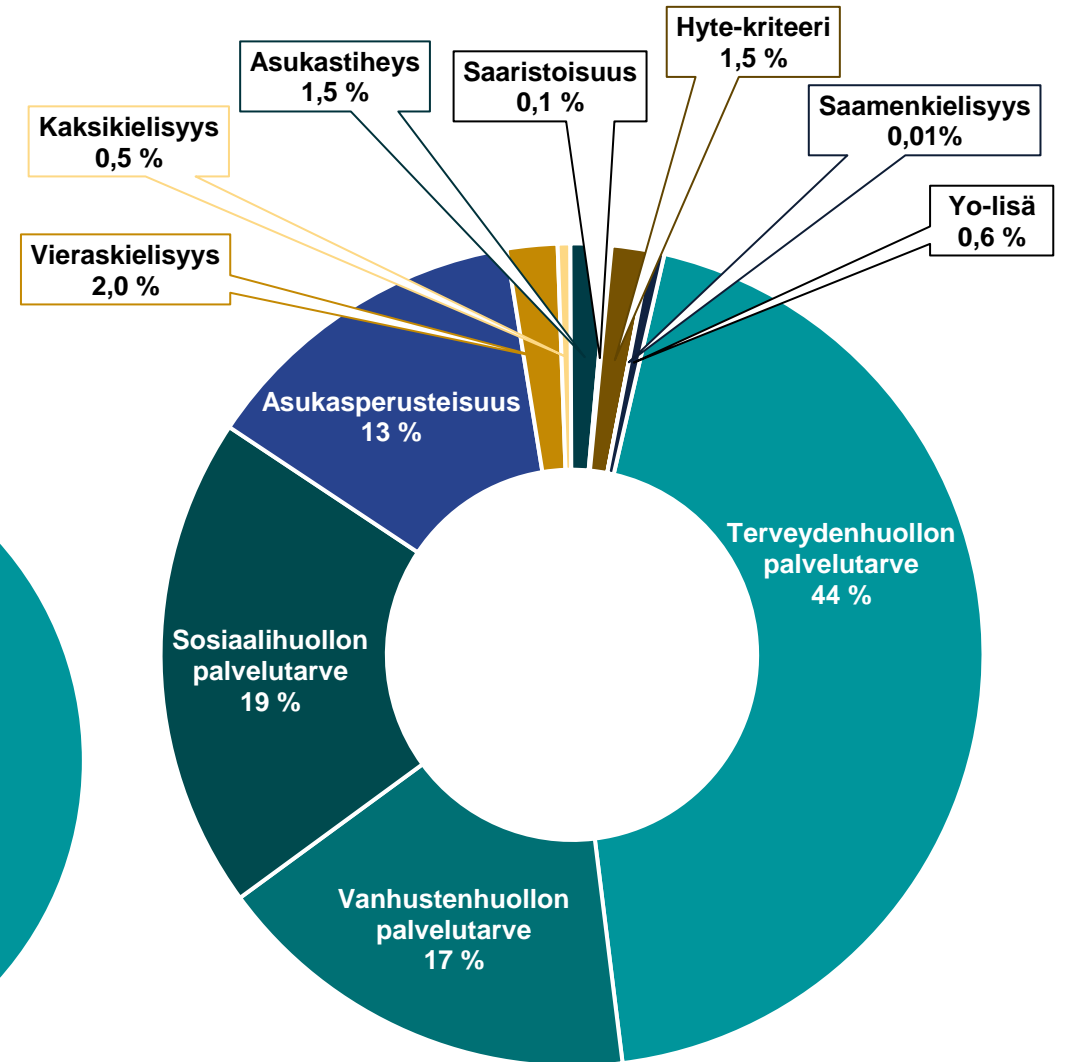
- Vuonna 2026 rahoitus noin 27,2 miljardia euroa
 - Vastaa noin 29,8 % valtion menoista
 - Kasvua vuodesta 2025 noin 940 milj. euroa (3,6 %)
 - Kasvua vuodesta 2023 noin 4,0 miljardia euroa (17,3 %)
- Rahoituksen tason kehitykseen vaikuttavat palvelutarpeen kasvuarvion, indeksitarkistuksen ja tehtävämuutokset
- Rahoituksen tasoon on erityisesti vaikuttanut myös jälkikäteistarkistus, missä huomioidaan koko maan tasolla kustannusten kehitys kahden vuoden viiveellä
- Rahoitus kohdennetaan alueille pääosin tarpeen perusteella
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarve määrittelee noin 80% rahoituksesta
 - Sosiaali- ja terveydenhuollolle ja pelastustoimelle omat laskennalliset rahoituksen määräytymistekijät

Laskennallisen rahoituksen määräytymistekijät

- Laskennallinen rahoitusmalli koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon (noin 98 %) sekä pelastustoimen laskennallisesta rahoituksesta (noin 2 %).
- Laskennallinen rahoitus kohdennetaan hyvinvointialueille laskennallisten määräytymistekijöiden perusteella
- Kullakin tekijällä jaettava rahoitus perustuu rahoituslaissa määriteltyihin prosentiosuuksiin
- Määräytymistekijöiden taustalla oleva tilastotieto päivitetään vuosittain uusimmalla saatavilla olevalla tiedolla

Pelastustoimen laskennallinen rahoitus

Sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen rahoitus

Kunakin määrätymistekijän kohdentama laskennallinen rahoitus, e/as. v. 2026

Laskennallinen sote-rahoitus yht.

Laskennallinen pela-rahoitus yht.

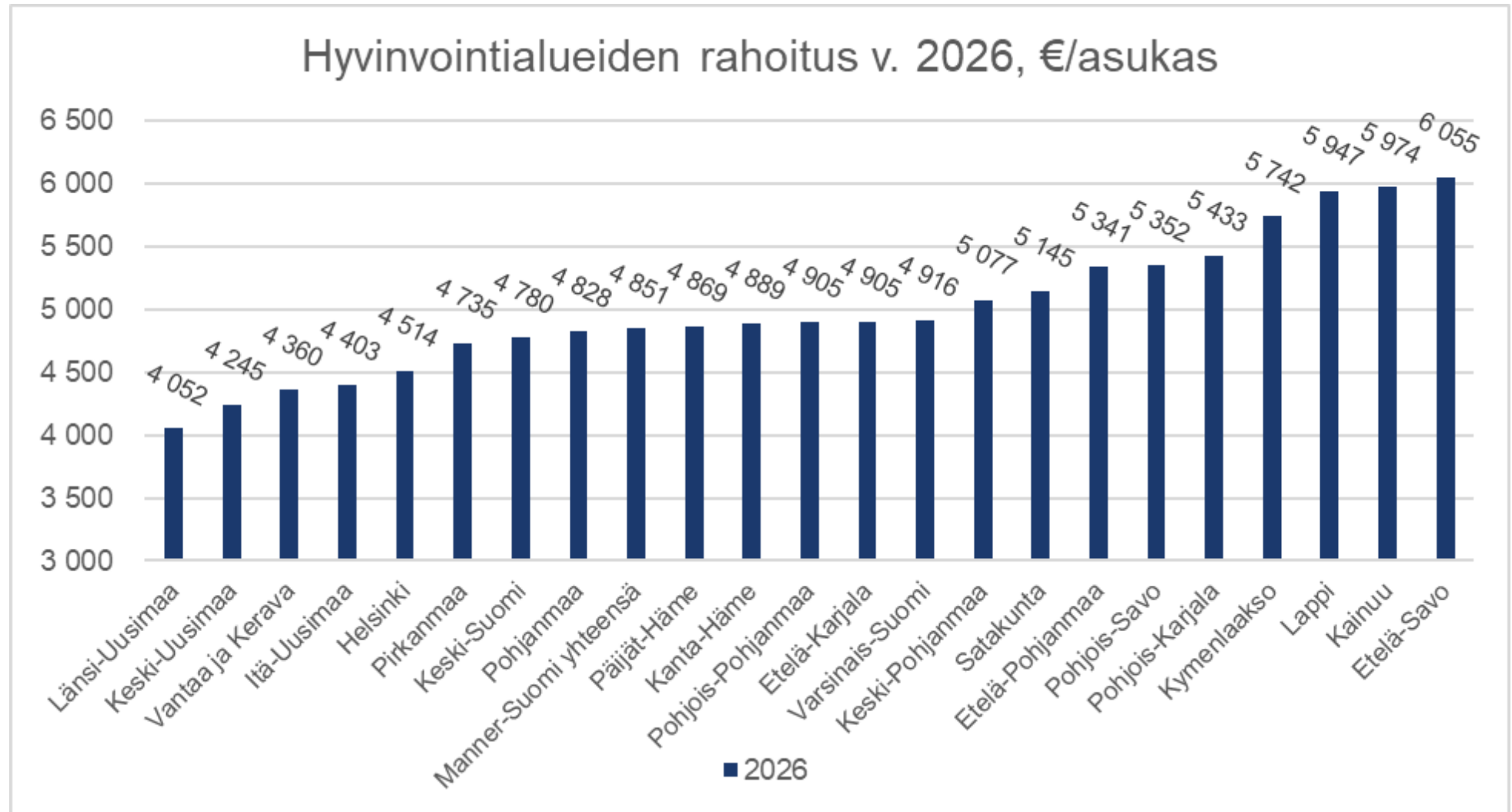
Hyvinvointialue	Laskennallinen sote-rahoitus yht.												Laskennallinen pela-rahoitus yht.			
	Asukas- perusteisuus	Terveys- huollon palvelutarve	Vanhusten- huollon palvelutarve	Sosiaali- huollon palvelutarve	Vieras- kielisuus	Kaksi- kielisuus	Asukas- tiheys	Saaristoi- suus	Hyte- kriteeri	Saamen- kielisuus	Yo-lisä	Yhteensä, e/as.	Asukas- perusteisuus	Asukas- tiheys	Riski- tekijät	Yhteensä, e/as.
Helsinki	621	1 918	640	771	178	29	0	0	62	0	42	4 261	69	0	13	82
Vantaa ja Kerava	621	1 960	525	829	237	11	1	0	41	0	42	4 267	69	0	24	93
Länsi-Uusimaa	621	1 782	515	686	166	59	11	0	79	0	42	3 963	69	1	26	96
Itä-Uusimaa	621	2 031	739	745	69	144	36	0	79	0	42	4 507	69	4	37	111
Keski-Uusimaa	621	1 923	591	757	73	0	11	0	44	0	42	4 061	69	1	32	102
Varsinais-Suomi	621	2 208	877	945	96	30	28	39	67	0	42	4 954	69	3	34	106
Satakunta	621	2 193	941	1 012	52	0	49	0	66	0	0	4 934	69	4	48	121
Kanta-Häme	621	2 204	896	929	57	0	40	0	80	0	0	4 828	69	3	34	106
Pirkanmaa	621	2 136	793	880	64	0	32	0	68	0	42	4 636	69	2	28	99
Päijät-Häme	621	2 247	923	979	68	0	37	0	90	0	0	4 965	69	3	35	107
Kymenlaakso	621	2 372	1 134	1 062	69	4	38	0	59	0	0	5 358	69	3	50	122
Etelä-Karjala	621	2 114	940	886	82	0	56	0	72	0	0	4 771	69	4	45	118
Etelä-Savo	621	2 436	1 195	1 108	51	0	128	39	95	0	0	5 672	69	10	46	126
Pohjois-Savo	621	2 299	968	1 091	46	0	91	0	94	0	42	5 253	69	7	33	109
Pohjois-Karjala	621	2 513	1 072	1 174	57	0	152	0	63	0	0	5 652	69	11	40	121
Keski-Suomi	621	2 045	819	941	48	0	77	0	68	0	0	4 618	69	5	33	108
Etelä-Pohjanmaa	621	2 305	1 032	1 010	38	0	95	0	123	0	0	5 223	69	6	43	119
Pohjanmaa	621	1 985	765	766	93	262	54	27	72	0	0	4 646	69	8	39	116
Keski-Pohjanmaa	621	2 272	949	1 093	42	46	97	0	52	0	0	5 173	69	8	39	116
Pohjois-Pohjanmaa	621	2 053	787	1 109	40	0	116	2	65	0	42	4 836	69	9	34	112
Kainuu	621	2 397	1 144	1 157	51	0	381	0	84	0	0	5 834	69	26	45	140
Lappi	621	2 355	1 003	1 234	41	0	691	0	83	20	0	6 049	69	45	43	157
Manner-Suomi yht.	621	2 107	807	922	94	24	71	5	71	1	26	4 749	69	5	32	107

Yhteenvedo hyvinvointialueiden rahoituksesta vuonna 2026

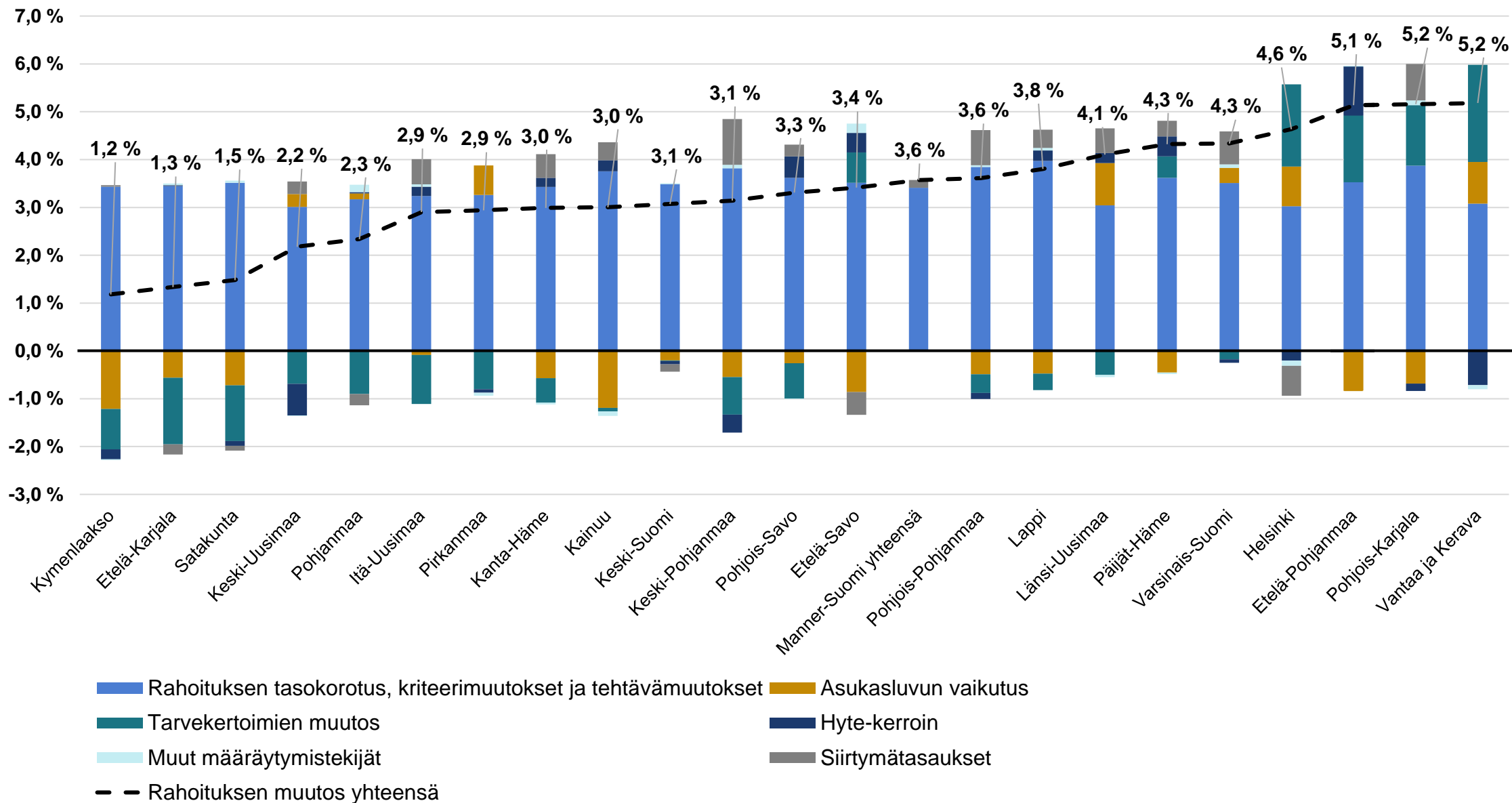
Hyvinvointialue	Vuoden 2025 rahoitus yhteensä, euroa (24.6.2025)	Laskennallinen rahoitus vuonna 2026, euroa	Siirtymätasaus vuonna 2026, euroa	Vuoden 2026 rahoitus yhteensä, euroa	Vuoden 2026 rahoitus yhteensä, euroa/asukas	Rahoituksen kasvu vuodelle 2026, euroa	Rahoituksen kasvu, %
Helsinki	2 951 167 485	2 971 075 209	116 897 479	3 087 972 688	4 514	136 805 204	4,6 %
Vantaa ja Kerava	1 201 112 246	1 263 353 019	0	1 263 353 019	4 360	62 240 773	5,2 %
Länsi-Uusimaa	1 954 281 794	2 037 887 512	-3 375 793	2 034 511 719	4 052	80 229 925	4,1 %
Itä-Uusimaa	425 398 039	459 040 866	-21 300 404	437 740 462	4 403	12 342 423	2,9 %
Keski-Uusimaa	860 229 995	861 950 731	17 026 331	878 977 062	4 245	18 747 067	2,2 %
Varsinais-Suomi	2 331 399 490	2 504 078 000	-71 562 821	2 432 515 178	4 916	101 115 688	4,3 %
Satakunta	1 071 083 939	1 068 008 312	18 931 114	1 086 939 427	5 145	15 855 488	1,5 %
Kanta-Häme	804 329 722	836 149 903	-7 763 981	828 385 922	4 889	24 056 199	3,0 %
Pirkanmaa	2 508 873 524	2 582 609 832	0	2 582 609 832	4 735	73 736 308	2,9 %
Päijät-Häme	955 002 023	1 037 779 580	-41 485 328	996 294 252	4 869	41 292 228	4,3 %
Kymenlaakso	893 465 315	862 833 063	41 185 398	904 018 461	5 742	10 553 146	1,2 %
Etelä-Karjala	605 456 147	611 568 536	1 974 866	613 543 402	4 905	8 087 255	1,3 %
Etelä-Savo	757 573 076	750 101 145	33 333 805	783 434 950	6 055	25 861 873	3,4 %
Pohjois-Savo	1 289 048 742	1 334 028 738	-2 328 230	1 331 700 508	5 352	42 651 766	3,3 %
Pohjois-Karjala	837 451 388	935 693 883	-55 030 668	880 663 215	5 433	43 211 827	5,2 %
Keski-Suomi	1 271 292 089	1 295 477 117	14 853 928	1 310 331 045	4 780	39 038 956	3,1 %
Etelä-Pohjanmaa	964 908 484	1 014 477 958	0	1 014 477 958	5 341	49 569 473	5,1 %
Pohjanmaa	843 208 376	851 318 591	11 592 345	862 910 936	4 828	19 702 560	2,3 %
Keski-Pohjanmaa	333 390 550	358 184 528	-14 323 107	343 861 421	5 077	10 470 871	3,1 %
Pohjois-Pohjanmaa	1 980 334 067	2 069 747 340	-17 871 925	2 051 875 414	4 905	71 541 347	3,6 %
Kainuu	403 909 394	416 088 333	-44 525	416 043 808	5 974	12 134 414	3,0 %
Lappi	1 009 198 513	1 093 207 046	-45 616 246	1 047 590 800	5 947	38 392 287	3,8 %
Manner-Suomi yhteensä	26 252 114 401	27 214 659 242	-24 907 762	27 189 751 480	4 851	937 637 079	3,6 %

Hyvinvointialueiden rahoitus yhteensä vuonna 2026

- Rahoitus vuonna 2026 on keskimäärin noin 4850 €/as.
- Kasvua vuodesta 2023 on noin 16 % (11 % – 21 %)

Hyvinvointialueiden rahoituksen muutokset osatekijöittäin, 2025–2026, %

Siirtymätasaukset

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom left and curves upwards and then downwards towards the right. A fourth line starts from the right edge and curves upwards and then downwards towards the bottom left. These lines intersect and create a sense of movement and depth.

Siirtymätasauksella tasataan laskennallisesta rahoitusmallista aiheutuva muutosta

- **Hyvinvointialuekohtaisella siirtymätasauksella** tasataan laskennallisesta rahoitusmallista aiheutuva muutosta suhteessa alueen kuntien siirtyviin kustannuksiin vuoden 2022 tasolla
 - Jos hyvinvointialueen kuntien kustannukset olivat vuonna 2022 **suuremmat** kuin laskennallisen mallin alueelle kohdentama rahoitus, muutosta tasataan **siirtymätasauslisällä**
 - Jos hyvinvointialueen kuntien kustannukset olivat vuonna 2022 **pienemmät** kuin laskennallisen mallin alueelle kohdentama rahoitus, muutosta tasataan **siirtymätasausvähennyksellä**
- Laskelma päivitettiin vuonna 2026 hyte-kertoimen käyttöönoton yhteydessä
- Siirtymätasauksista pienennetään portaittain vuosien 2023–2029 aikana ja vuodesta 2029 eteenpäin jäljellä oleva siirtymätasaus jää toistaiseksi voimassa olevaksi
 - Noin puolella alueista siirtymätasaus porrastuu pois vuoteen 2029 mennessä

Huomioita siirtymätasauksesta

- Siirtymätasaukset eivät ota huomioon alueiden kustannus- ja rahoituskehitystä vuoden 2022 jälkeen
 - Tilanne on kehittynyt siirtolaskelmasta ja alueelliset erot ovat merkittävät
 - Pysyviä siirtymätasauksia vuoden 2029 jälkeen, on enää vaikea perustella sillä, että se turvaa siirtymää kohti laskennallista rahoitusta
 - Koska siirtymätasauksen merkitys on yksittäisillä alueilla huomattava vielä vuonna 2029, (siirtymätasauslisä yli 4% rahoituksesta) ei järjestelmästä luopuminen ole yksinkertaista
- Ns. Erholan raportti (2025): *”Myöskään siirtymätasaus ei ole perusteltu palvelutarpeen tai kustannustason vakioimisen näkökulmasta. Siirtymätasaus oli tarpeen uudistuksen läpiviemiseksi mutta se heikentää rahoituksen tasapuolisuutta”*
- Rahoituslain III-vaiheen muutoksilla haetaan tiukennusta porrastukseen.

Rahoitus tarkistetaan koko maan tasolla jälkikäteen

Rahoitus tarkistetaan koko maan tasolla jälkikäteen

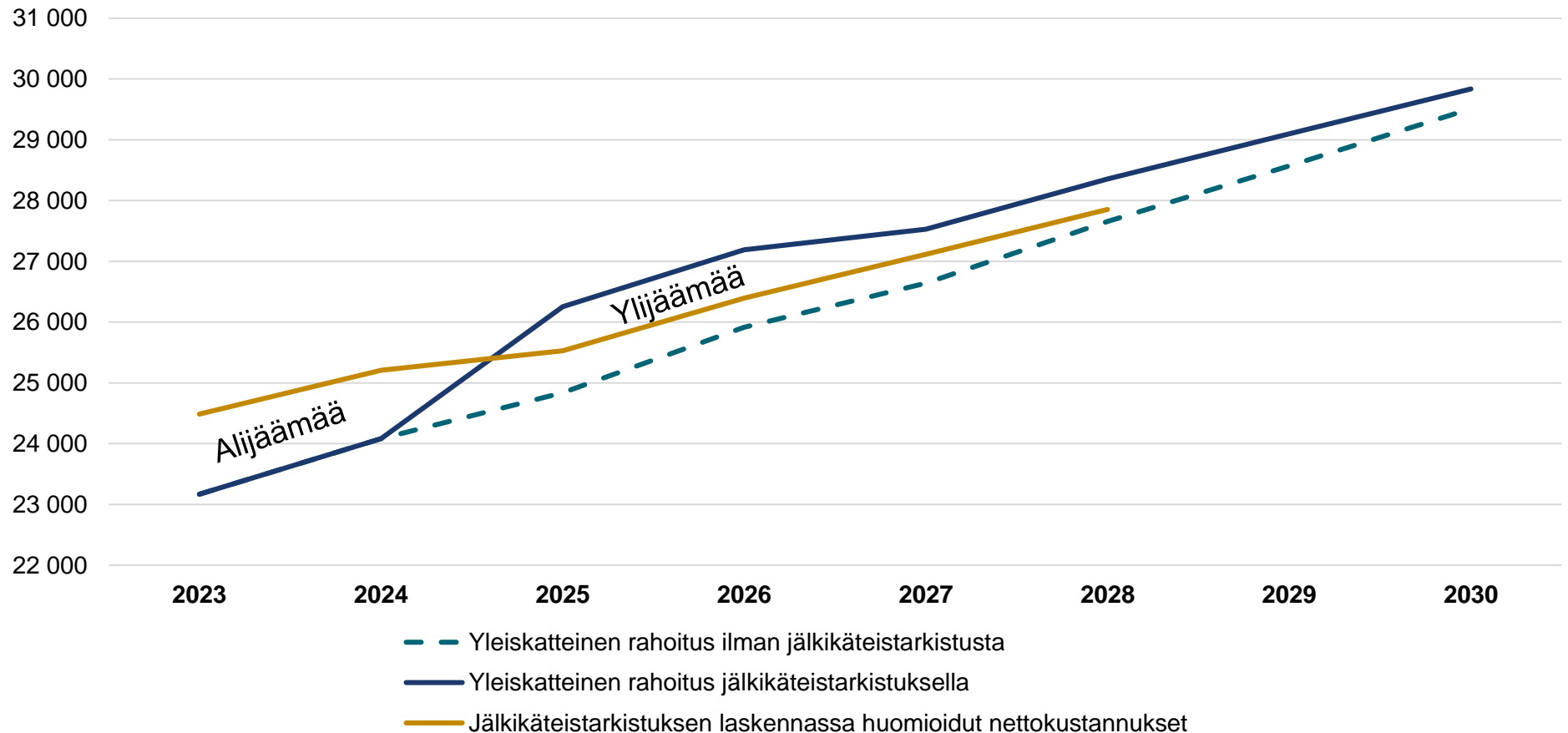
- Kahden vuoden viiveellä tehtävä rahoituksen jälkikäteistarkistus varmistaa, että valtion rahoitus ei eriydy todellisesta kustannuskehityksestä
- Jälkikäteistarkistuksen mukainen rahoituksen lisäys tai vähennys viedään osaksi koko maan laskennallista rahoitusta, jolloin se jakautuu hyvinvointialueille rahoituslain määräytymistekijöiden mukaisesti
- Rahoituksen tason korotus ei siis kohdennu juuri niille hyvinvointialueille, joiden kustannukset ovat olleet kyseisenä vuonna valtion rahoitusta korkeammat
 - Tavoitteena on säilyttää kannuste kustannusten hillintään: hyvinvointialueen kustannusten kasvu ei johda suoraan rahoituksen kasvuun
 - Jälkikäteistarkistus ei siis täysimääräisesti korjaa yksittäisen alueen alijäämää, jos kustannukset ovat ylittäneet rahoituksen

Jälkikäteistarkistus viedään rahoituksen pohjaan

- Vuonna 2025 rahoitukseen lisättiin ensimmäistä kertaa jälkikäteistarkistus (n. 1,4 mrd. euroa), joka jäi rahoituksen pohjaan. Se laskettiin hyvinvointialueiden vuoden 2023 tuloksen perusteella (n. -1,3 mrd. euroa).
- Tilinpäätöstietojen mukainen tulos vuodelle 2024 (n. -1,1 mrd. euroa) on parempi kuin vuonna 2023. Vuonna 2026 rahoitukseen jo sisältyvää jälkikäteistarkistusta siis **vähennetään noin 200 milj. euroa.**
- Vuoden 2026 rahoitukseen sisältyvä jälkikäteistarkistus on yhteensä n. **1,3 mrd. euroa.**
- Vuodesta 2026 alkaen tarkistuksessa huomioidaan portaittain kasvava omavastuuosuus.

Hyvinvointialueiden rahoituksen ja kustannusten arvioitu kehitys

Hyvinvointialueiden rahoitus, jälkikäteistarkistus ja nettokustannukset 2023–2030, milj. euroa

- Rahoituksen tasoa tarkistetaan toteutuneiden kustannusten perusteella kahden vuoden viiveellä
- Tarkistus tehdään koko maan tasolla, ei aluekohtaisesti

Rahoituksen tarvemallista

The image features a solid teal background. Overlaid on this background are several thin, white, curved lines that create an abstract, flowing pattern. These lines intersect and curve across the frame, adding a dynamic and modern aesthetic to the design.

Palvelutarvearvio perustuu THL:n tutkimukseen

- Palvelutarvearvioon vaikuttavat muun muassa hyvinvointialueen väestön ikärakenne, sosioekonominen asema ja sairastavuus.
- Erilliset mallit terveydenhuollolle, vanhustenhuollolle ja sosiaalihuollolle
- Hyvinvointialueiden diagnoositiedot vaikuttavat siis niiden rahoitukseen.
 - **Alueiden tulee huolehtia diagnoositietojen toimittamisesta hoitoilmoitusrekisteriin määräaikaan mennessä THL:n ohjeistuksen mukaisesti.**
- Diagnoositiedot eivät kuitenkaan ole ainoa palvelutarvetta määrittelevä tekijä.
 - Henkilön yksittäisen sairauden diagnoosi huomioidaan vuosittaisessa rahoituksessa vain kerran. Siten saman diagnoosin kirjaaminen useampaan kertaan ei kasvata hyvinvointialueen saamaa rahoitusta.
 - Sairastavuustietoja poimitaan diagnoosien lisäksi myös mm. Kelan tilastoista (esim. sairauspäiväraha- tai lääkekorvaustiedoista) ja muista THL:n sairauskohtaisista erillisrekistereistä (esim. syöpä- ja näkövammarekisteri).
 - Vuodesta 2021 lähtien myös yksityiset terveydenhuollon toimijat ovat toimittaneet diagnoositietoja THL:n hoitoilmoitusrekisteriin

Alueelliset tarvekertoimet muutoksessa vuosina 2023-2026

- Tarvekertoimissa on havaittu heiluntaa
 - Vuonna 2023 rahoituksessa lähdettiin liikkeellä vuosien 2019-2020 aineistolla
 - Tietopohjat ovat kehittyneet eritahtisesti mikä näkynyt kertoimien muutoksena
 - Tietopohjan muutokset näkyvät rahoituksessa kolmen vuoden viiveellä.
- Nollasummapeli
 - Yhden alueen muutos vaikuttaa kaikkien muiden alueiden kertoimiin
- Vuoden 2026 alusta tarvekertoimet lasketaan kahden vuoden keskiarvona tasaamaan muutoksia (2022-2023 aineisto)

Tarvemallin mahdollinen jatkokehittäminen?

- Tarvemallin yksinkertaistaminen on noussut keskustelussa esille viimeisen vuoden aikana.
- Talouspolitiikan arviointineuvoston vuosiraportti 2026:”Palvelutarpeen arviointiin liittyviä ongelmia voitaisiin merkittävästi lieventää luopumalla sairastavuustietojen käytöstä aluekohtaisen palvelutarpeen määrittämisessä. Aluekohtainen palvelutarve voitaisiin laskea yksinkertaisemmin väestörakenteen ja tiettyjen sosioekonomisten tekijöiden perusteella.”
- THL:n tarvemallitutkimuksessa (Holster et al. 2025) esitetään tarvekertoimet myös ns. demografiamallilla. Aluekohtaiset erot nykytilanteeseen olisivat huomattavia.
- PeV on korostanut sitä, että alueen rahoituksen tulee riittävästi vastata alueen asukkaiden palvelutarvetta.
 - Esim. Itä- ja Länsi-Suomen välillä on isot erot sairastavuudessa
- Edellyttää jatkoselvitystä ja uutta tutkimusta.

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom left and curves upwards and then downwards towards the right. A fourth line starts from the right edge and curves upwards and then downwards towards the bottom right. These lines intersect and create a sense of movement and depth.

Hyte-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) perusteella kohdennettava rahoitus

- Hyte-määräytymistekijällä jaettava rahoitus kohdennetaan vuoden 2026 rahoituksessa ensimmäistä kertaa hyte-kertoimen perusteella
 - Jokaiselle alueelle lasketaan hyte-kerroin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa kuvaavien prosessi-indikaattoreiden ja saavutettuja tuloksia kuvaavien tulosindikaattoreiden pisteiden perusteella
 - Vuosina 2023-2025 kohdennettiin asukasperusteisesti
- Rahoitus noin 1,5 prosenttia laskennallisesta sote-rahoituksesta eli noin 400 miljoonaa euroa.
 - 0,5 %-yksikön korotus vuodelle 2026
- Alueelliset erot vuoden 2026 hyte-kertoimessa ovat merkittävät (0,58 – 1,73)
 - Aineisto vuosilta 2023-2024
- Hyte-kertoimessa on kyse kannustinmallista. Siinä mielessä se poikkeaa rahoituksen tarvemallista.

Hyte-kerroin muodostuu prosessi- ja tulosindikaattoreista

Prosessi-indikaattorit

- Lastenneuvolan 4-vuotiaiden terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen
- Kouluterveydenhuollon 8.-luokkalaisten terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen
- Elintapaneuvonnan toteutuminen tyypin 2 diabetesriskissä oleville Käypä hoito-suosituksen mukaisesti
- Lasten tuhkarokko-vihurirokko-sikotauti (MPR) rokotekattavuus, %
- Alkoholinkäytön mini-intervention toteutuminen, kun juomiseen liittyy haitta tai haittariski
- Työttömien toteutuneiden terveystarkastusten osuus suhteessa työttömien kokonaismäärään

Tulosindikaattorit

- Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10000 asukasta
- Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, %
- Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 18-24 -vuotiaat (NEET), %
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64 -vuotiaat, %
- Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18-34-vuotiaat, %

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusjärjestelmien ylläpidon yhteistyöryhmä

- VM on syyskuussa 2025 asettanut työryhmän hyte-rahoitusmallien toimivuuden arviointiin
- Työryhmä arvioi ja keskustelee sekä hyvinvointialueiden että kuntien hyte-kerroinmalleista
- Tavoitteena rahoitusmallien toimivuuden seuranta, arviointi ja kehittäminen
- Työryhmä tukee osaltaan hyvinvointialueiden rahoituksen sekä kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kehittämistyötä
- Työryhmässä edustettuna VM, STM ja OKM sekä THL, Kuntaliitto ja Hyvil oy
- Toimeksianto jatkuu kesäkuun 2028 loppuun asti

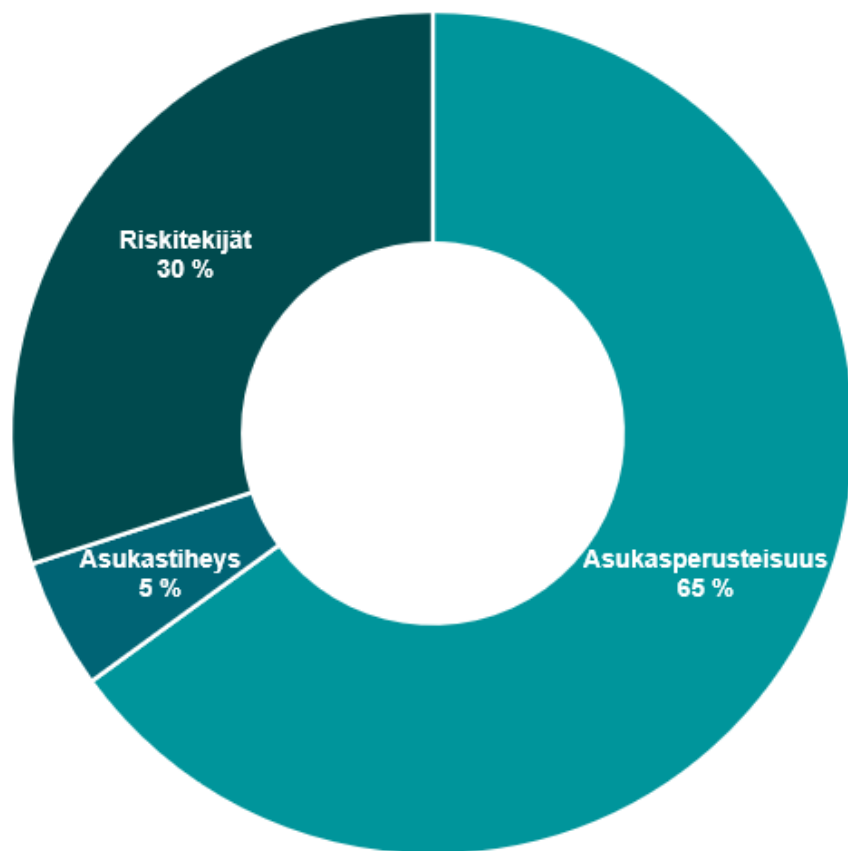
Pohdintaa hyte-rahoituksesta

- Hyte-kerroin on uudenlainen kannustava elementti hyvinvointialueiden rahoituksessa
- Mallia on kehitetty pitkään ja nyt päästään ensi kertaa näkemään, miten malli todella toimii
- Ensimmäiset havainnot osoittavat, että aluekohtaiset hyte-kertoimet vaihtelevat
 - Arvioitava mallin sisältöä, tietopohjaa, pisteytystä ja kannustavuutta
- Mallin kehittäminen jatkuu uuden yhteistyöryhmän kautta
- Hyte-kertoimen painoarvon kasvattamisessa edettävä harkiten

Pelastustoimen rahoituksesta

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom left and curves upwards and then downwards towards the right. A fourth line starts from the right edge and curves upwards and then downwards towards the bottom left. These lines create a sense of movement and depth.

Laskennallisen pela-rahoituksen määräytyminen

- Vuonna 2026 laskennallinen pelastustoimen rahoitus on noin 600 milj. euroa
- Laskennallinen pela-rahoitus kohdennetaan hyvinvointialueille asukasluvun (65 %), asukastiheyden (5 %) ja pelastustoimen riskitekijöiden (30 %) perusteella
 - Pelastustoimen riskikerroin perustuu pelastustoimen palvelutasoa määrittäviin kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin ja muihin uhkiin
- Aluekohtainen jakautuminen, ks. Dia 10

Pelastustoimen riskitekijät -kriteeri

- Riskitekijöiden laskennassa huomioidaan:
 - Riskiluokan I ja II ruudut painoarvolla 1
 - Riskiluokkaan III ja IV kuuluvien ruutujen painokertoimet:
 - 1) 2, jos ruudulla sijaitsevalle kohteelle on pelastuslain (379/2011) 48 §:n nojalla laadittava erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma;
 - 2) 1, jos ruudulla sijaitsee kokonaishenkilömäärältään yli 1500 henkilön puolustusvoimien pysyvässä käytössä oleva alue;
 - 3) 4, jos ruudulla sijaitsee lentoasema, jolle on reitti- tai tilausliikennettä;
 - 4) 5, jos ruudulla sijaitsee matkailutoimintaa, jossa vuodepaikkoja on vähintään 800;
 - 5) 3, jos ruudulla tai sen läheisyydessä harjoitetaan toimintaa, jossa on kohonnut riski öljy- tai aluskemikaalivahingolle. Ruutuna huomioidaan sellainen pääasiassa vesialueella sijaitseva ruutu, jonka läheisyydessä on valmiudessa pelastustoimen öljyntorjuntakäyttöön tarkoitettu alus, jonka rungon pituus on vähintään 10 metriä ja jonka lastikapasiteetti on vähintään 3000 kilo.

Pelastustoimen palvelutarpeen määrittely -hanke

- Hyvinvointialueiden pelastustoimen palvelutarpeen määrittelyyn liittyvä tutkimushanke valmistumassa (1.3.2025–30.6.2026)
- Tulokset:
 - Käytetty riskiruuturegressiomalli ei sovellu rakennuspalojen ennustamiseen, eikä laajemminkaan muille pelastustoimen palveluille
 - Palvelutarve on haastava käsite pelastustoimelle riskiperusteisuuden takia, ja vaatii uusia tietoaineistoa sekä systemaattista kehittämistä
 - Puutteellisten määritelmien vuoksi ei hanke voi ehdottaa uutta mallia, sillä mahdollisesti ehdotettava malli toistaisi joka tapauksessa riskimallintamisen perusvääristymiä (keskittymistä vain pelastustehtäviin)
 - Edellyttää jatkoselvitystä ja uutta tutkimusta.

Mallin kannustavuudesta

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom left and curves upwards and then downwards towards the right. A fourth line starts from the right edge and curves upwards and then downwards towards the bottom left. These lines create a sense of movement and depth.

Rahoitusmalli sisältää kustannusten hillintään kannustavia elementtejä

- Laskennallisuus
- Kustannusten jälkikäteistarkistus koko maan tasolla
- Rahoituksen taso
 - Tarpeen kasvua ei huomioida täysimääräisesti
 - Hallitusohjelman mukainen tiukennus
 - Jk-tarkistuksen omavastuu
- Taloussäätely (alijäämien kattaminen) ja ohjausmenettelyt

Alueiden eriytymisen vaikutus mallin kannustavuuteen?

- Asukasmäärän muutoksella merkittävä vaikutus rahoitukseen
 - Rahoituksen kasvun näkymät ovat eriytyneet
 - On perusteltua, mutta kasvatko erot liian suuriksi?
- Taloudellinen tilanne on eriytynyt
 - Osalla alueista kertyneet alijäämät yli 20 % vuoden 2026 rahoituksesta
 - Alijäämien kattaminen pakottaa tiukkaan talouskuriin niukan rahoituksen lisäksi
 - Toisaalta alijäämien kattamiskaudet eriytyvät
- Rahoituksen jälkikäteistarkistus viedään rahoituksen pohjaan ja jakautuu kaikille alueille määräytymistekijöiden perusteella
- Järjestelmän taloudellisen kestävyuden näkökulmasta on keskeistä, että kaikilla alueilla säilyy kannustimet kustannusten kasvun hillintään myös jatkossa

Rahoitusmallin kehittäminen hallituskauden aikana

The background is a solid teal color. It features several white, abstract, curved lines that sweep across the frame. One line starts from the left and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom left and curves upwards and then downwards towards the right. A fourth line starts from the bottom right and curves upwards and then downwards towards the left. These lines create a sense of movement and flow.

Rahoitusmallia kehitetään hallitusohjelman mukaisesti kolmessa vaiheessa

- **I vaiheen muutokset on vahvistettu ja tulevat voimaan v. 2025/2026**
 - Jälkikäteistarkistuksen omavastuuosuus ja lisärahoituksen huomiotta jättäminen jälkikäteistarkistuksessa (voimaan v. 2026)
 - Asiaksmaksumuutosten huomioiminen rahoituslaissa tehtävämuutosten kaltaisesti (voimaan v. 2025)
- **II vaiheen muutokset tulleet voimaan v. 2026 alusta**
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) perusteella jaettavan rahoituksen osuuden nostaminen
 - Lakisääteinen päivitys terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon määräytymistekijöiden painotuksiin
 - Tarvekertoimien laskeminen kahden vuoden keskiarvona
 - Pelastustoimen riskikertoimen tekijöiden ja painokertoimien päivitys
 - Julkisen talouden suunnitelman yhteydessä linjatut kertaluonteiset säästöt siirtymätasauksista
- **III vaiheen muutosten hallituksen esitys eduskunnassa (HE 56/2026 vp)**
 - Muutokset voimaan v. 2027 alusta.
 - Sisältää mm. tarvetekijöiden päivitys THL:n tutkimukseen perustuen (sis. yksityisten diagnoosien rajaaminen)
 - Olosuhdetekijöiden tarkastelu (saaristoisuus)
 - Hallitusohjelman säästötoimenpiteet (liite B)
 - Siirtymätasausjärjestelmän porrastuksen muutos
 - Tasausmalli uutena elementtinä

Johtopäätöksiä

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom left and curves upwards and then downwards towards the right. A fourth line starts from the right edge and curves upwards and then downwards towards the bottom left. These lines intersect and create a sense of movement and depth.

Rahoitusmalli vaatii jatkokehittämistä

- Rahoitusmallin toimivuudesta saatu nyt muutaman vuoden kokemus
 - Malli ei ole aukoton ja sitä on tarpeen kehittää eteenpäin
- Kehittämistä pitää kuitenkin jatkaa harkiten ja tutkimukseen perustuen
 - Rahoitusperiaate pitää toteutua kaikilla alueilla mahdollisista muutoksista huolimatta
- Tarvemallin ongelmia on selvitetty, tietopohjan kuntoon laittaminen vie vielä aikaa
- Alueiden eriytymiskehitys haastaa myös rahoitusmallin toimivuutta
 - Esim. väestörakenteen muutos, kustannuskehitys ja jk-tarkistus
- Järjestelmän taloudellisen kestävyuden näkökulmasta on keskeistä, että kaikilla alueilla säilyy kannustimet kustannusten kasvun hillintään myös jatkossa

VM käynnistää tutkimuksen rahoitusmallin tulevista kehittämisvaihtoehdoista

- Selvitys tukee niin ministeriön virkapuheenvuoron valmistelua kuin parlamentaarisen ryhmän työskentelyä
- Tavoitteena arvioida erilaisia kehityspolkuja ja eri laajuisia uudistamisvaihtoehtoja
- Keskeisiä tutkimuskysymyksiä mm.:
 - Hyvän rahoitusjärjestelmän ominaisuudet ja edellytykset
 - Palvelutarpeen vaihtoehtoiset määrittelyt
 - Väestörakenteen muutos, alueiden eriytymiskehitys ja sen vaikutus rahoitukseen
 - Julkisen talouden vahvistaminen ja mallin kannustavuuden tarkastelu
- Rahoitusmallin kehittämisen kytkeytyminen järjestelmän laajempaan kehittämiseen

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos

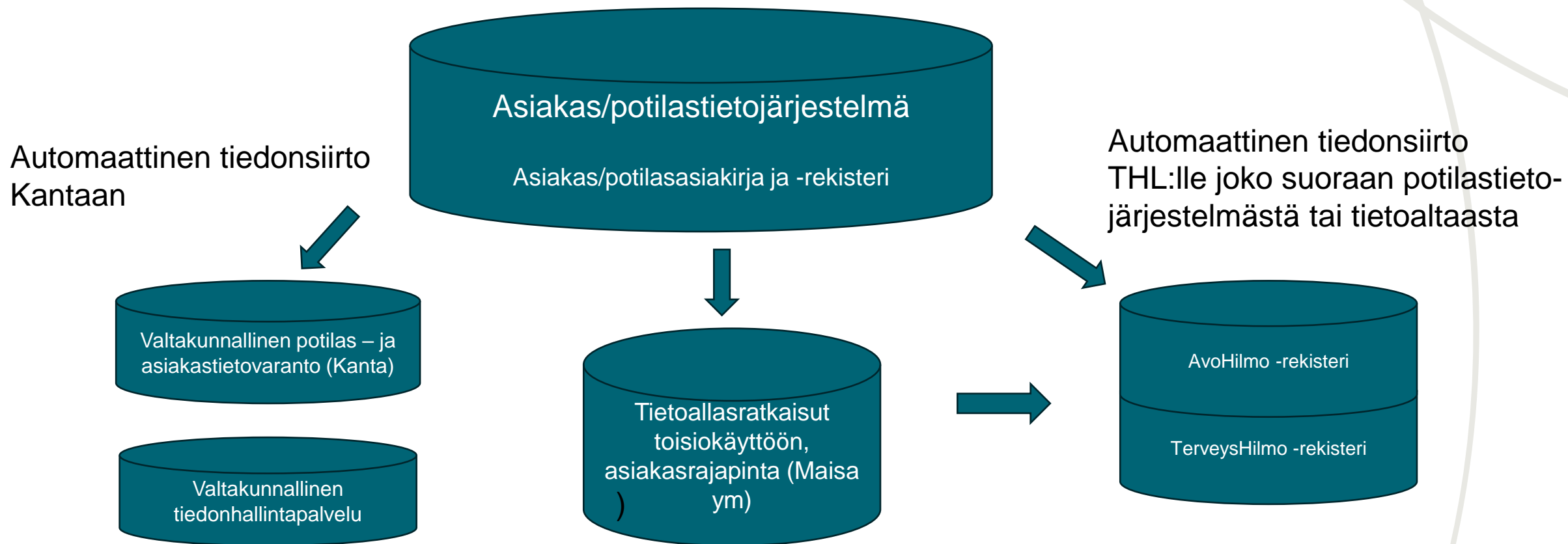
**Taustaa,
tarvemalli ja diagnoositietoja
koskeva selvitys**

Diagnoositietojen keräämistä koskeva selvitystyö

- VM asetti loppuvuodesta 2025 professorit Ulla-Mari Kinnusen ja Tomi Voutilaisen selvittämään diagnoositietopohjaa. Selvitys julkaistiin 19.3.2026, <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-187-4>
- Selvityshenkilöiden tehtävänä oli:
 - Arvioida diagnoositietojen kirjaamisen, keräämisen ja yhdistämisen prosessin eri vaiheiden toimivuus;
 - Tunnistaa prosessin vaiheiden haavoittuvuuksia ja kehittämiskohteita;
 - Laatia konkreettinen esitys kehitystoimenpiteistä sote-tarvekertoimeen vaikuttavien diagnoositietojen kattavuuden ja laadun parantamiseksi sekä virhekirjausten ehkäisemiseksi.
- Selvitystyö kohdentui toimeksiannon mukaisesti diagnoositietojen kirjaamisen ja keräämisen prosessiin, mutta laajemminkin tietojen keräämiseen Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävien hoitoa varten.
- Selvitystyöhön ei kuulunut toimitettujen hoitoilmoitustietojen tarkastelu tai niiden laadun arviointi.
- Selvitystyössä ei ole arvioitu diagnoositietojen käyttöä rahoitusmallin laskennassa ja mahdollisesti siihen liittyviä kehittämistarpeita.

Sote tietojen kirjaaminen ja tiedonhallinta

Kirjaaminen potilastietojärjestelmään

Muokattu dia 11.5.2026

Selvityshenkilöiden lyhyen aikavälin suositukset

1. THL-lain muutosten täytäntöönpanon varmistaminen lain siirtymäsäännösten puitteissa: tietojen kerääminen valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalveluista ensisijaiseksi
2. Kolmikantainen yhteistyörakenne siirtymävaiheeseen
3. THL:n ohjausmuotojen selkeyttäminen ja avoimuuden varmistaminen: Hyvään hallintoon kuuluu toimiva vuorovaikutus ja vaikutusmahdollisuuksien varaaminen ohjauskohteiden kanssa
4. Julkisten palvelunantajien (hyvinvointialueiden, Helsingin kaupunki, HUS) lakisääteisten tietojenkäsittelystä vastaavien johtajien yhteistyöstä tulisi kehittää ja koordinoida
5. Hoitoilmoitukseen vaikuttavien kirjaamismenettelyjen ja tietojärjestelmätoiminnallisuuksien yhdenmukaistaminen
6. Hoitoilmoitustietojen tarkastamismahdollisuus julkisille palvelunantajille
7. Tiedon keräämiseen liittyvien muutosten kustannusarviointivelvollisuus THL:lle

Suosituksset seuraavalle vaalikaudelle

1. Hoitoilmoitusmenettelyn tarkoituksenmukaisuuden arviointi ja lainsäädäntöperustan uudistaminen

2. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojen hallintaa koskevan sääntelyn aito kokonaisuudistus vastaamaan 2030-luvun tarpeita. Valtakunnallisten tietovarantojen käyttöön velvoittaminen